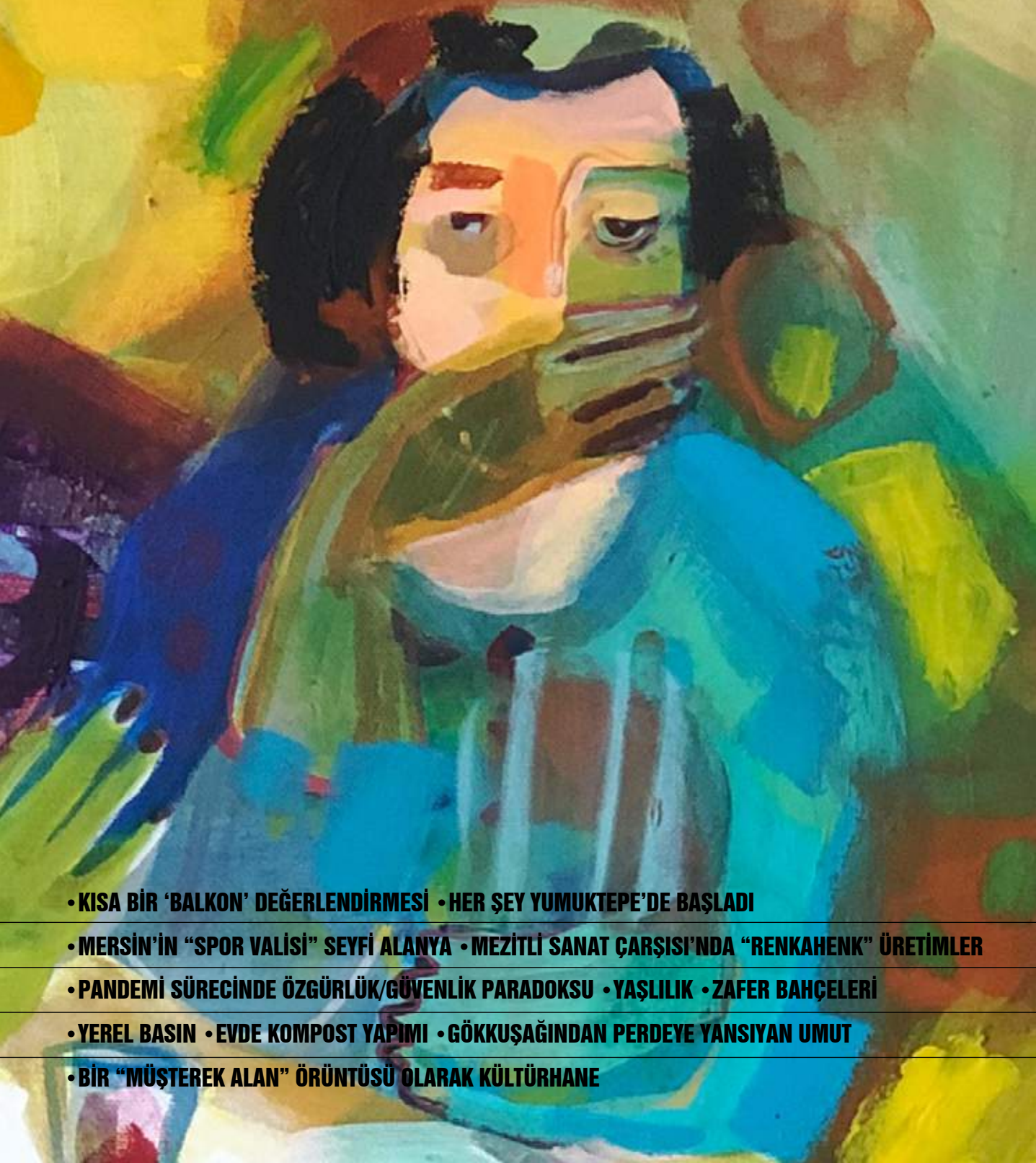

- KISA BİR 'BALKON' DEĞERLENDİRMESİ • HER ŞEY YUMUKTEPE'DE BAŞLADI
- MERSİN'İN "SPOR VALİSİ" SEYFİ ALANYA • MEZİTLİ SANAT ÇARŞISI'NDA "RENKAHENK" ÜRETİMLER
- PANDEMİ SÜRECİNDE ÖZGÜRLÜK/GÜVENLİK PARADOKSU • YAŞLILIK • ZAFER BAHÇELERİ
- YEREL BASIN • EVDE KOMPOST YAPIMI • GÖKKUŞAĞINDAN PERDEYE YANSIYAN UMUT
- BİR "MÜŞTEREK ALAN" ÖRÜNTÜSÜ OLARAK KÜLTÜRHANE

YENİ TATLAR SAYISI HAZİRAN 2020

Katkıda Bulunanlar:

Aysun Koç Aydoğan, Ayşe Gül Yılgör, Bediz Yılmaz, Burçak Görel, Galip Deniz Altınay, Kader Çetintaş, Mehmet Oktay Buğa, Melike Selin Durmaz Ekenler, Metin Altırok, Mithat Fabian Sözmen, Sema Uğurlu Canpolat, Ulaş Bayraktar

İmtiyaz Sahibi:

Ayraç Kafe Eğitim Organizasyon Tic. ve San. Ltd. Şti. adına
Sahibi: Ulaş Bayraktar

Adres: Güvenevler Mahallesi 18.Cadde
Düzgün Sitesi C Blok Dikenli yol
33090 Yenişehir/Mersin
Telefon: 0324 422 64 14

Tasarım

Nilgün Yardımcı

Yayın Türü

Kültürhane'nin süresiz ve ücretsiz yayınıdır.

Kapak Resmi

Ekin Hamiş
İsimsiz (Kapak Detay)
Teknik: Tuval üzerine yağlıboya
90x60 cm
Yıl: 2017

www.kulturhane.org adresinden yayınımızı dijital olarak görüntüleyebilirsiniz.

Kültürhane'nin etkinliklerden haberdar olmak isterseniz
e-posta grubumuza üye olmak için kulturhane@kulturhane.org adresine bir mail

Whatsapp iletişim grubumuza üye olmak için

0543 423 42 63 nolu telefona bir whatsapp mesajı atabilirsiniz.

4 - 5	Kültürhane'den Kısa Kısa
6	Yumuktepe Kent Sohbetleri / Yumuktepe
7	Megaron / Kısa Bir Balkon Değerlendirmesi
8	Mor Sohbetler / Mezitli Sanat Çarşısı
9	Hukuk Sohbetleri / Pandemi Sürecinde Özgürlük-Güvenlik Paradoksu
10	Mesafeler Ötesi Buluşmalar / Ahmet Turgil ile (BİR+) Projesi
11	Yeni Tatlar / Alasıya Kahve
12 - 13	Menü
14 - 15	Tarihte Bu Ay / Seyfi Alanya
16	Caretta / Zafer Bahçeleri
17	Psikoloji Sohbetleri / Yaşlılık
18 - 19	Sakin Köşe / Solucanlasak da mı Saklasak Bokaşilesek de mi Koklasak?
20	Yerel Basın
21	Etkinlikler
22 - 23	Kültürhane'de Sinema
24	Bir "Müşterek Alan" Örüntüsü Olarak Kültürhane

Merhaba,

Haziran'da kitaplarımızla, kahvelerimizle, dostluk ve muhabbetimizle Kültürhane'de yeniden birlikteyiz. Araya fiziksel mesafeler ve bolca hasret koymuş olsak da sosyal teması hiç azaltmadık. Ekranlardan buluştuk, balkonlardan seslendik, uzaktan selamlaştık ama artık mekanımız müsait, terasımız efil efil esiyor. Sıcak yaz günlerini reyhan şerbetleriyle serinlettiğimiz, püfür püfür film izlediğimiz günlere az kaldı. Masalar mesafeli olacak ama muhabbetin koyuluğunu şimdiden hissetmek zor değil.

Yaz sıcaklarına girdiğimizi zannederken tekrar havaların serinlemesiyle mevsimlerimiz ve ezberlerimiz bozuldu. Sokaklara çıkmadığımız günlerde balkonların kıymetini bir kez daha anladık. Haziran sayımızda Sema Uğurlu sadece mimarının değil hayatın vazgeçilmezlerinden olan balkonları yazdı bize; hazır bu ara balkondan balkona muhabbetin, komşuluğun, kutlamaların arttığı bir günlük hayatımız varken...

Yerimizde duramadığımızı geçen sayıda da söylemiştik. Bindik Mesafeler Ötesi'ne gittik Berlin'e... Sesi herkese açık olan (BİR+) projesi ile ilgili müzisyen Ahmet Turgil'le buluştuk.

Seyfi Alanya'nın hayatından bir bölümü ve onun sadece kentimizde değil yaptıkları ile spor tarihinde bıraktığı izleri, ölümünün 15. yılında Mithat Fabian Sözmen yazdı. Kent, siyaset ve spor tarihinin harmanlandığı şahane yazı Tarihte Bu Ay'da... Burçak Görel, Mor Sohbetler için dışarı çıktı; Mezitli Sanat Çarşısı'nı dolaşarak üreti-

ci kadınların hikayesini çekti, yazdı ve çarşının taze havasını bize getirdi. Yerel gazeteleri elimize alıp okuyamadık, duvar panomuzu yenileyemedik ama bu kez sözü yerel basına verdik. Gazeteci dostumuz Hediye Eroğlu Mersin'deki gazetelerin ve gazetecilerin karantina koşullarından nasıl etkilendiğini bizlere anlattı. Caretta bu kez bizi dünyanın öbür ucuna taşıdı. Amerika'da 1943 yılında başlayan Zafer Bahçelerinin umudu sevgili Melike'nin kaleminden bize göz kırptı. Sakin Köşe'de Bediz, küçücük kompost adımlarından başlayarak kendimize ve dünyaya nasıl iyilik yapabileceğimizi fısıldadı... Hukuk Sohbetleri'nde bu kez Onur Aytaç Zeliha Hacımuratlar'la buluştu ve pandemi sürecini idare hukuku açısından ele aldı. Deniz Altınay ise Türkiye sinemasında LGBTİ anlatılarının izini sürdü.

Stüdyomuz tam kadro sesimiz soluğumuz olurken Kültürhanemizin mutfak ekibi kolları sıvayıp sizi yepyeni tatlarla buluşturmak için çoktan mutfaka girmişti bile. Bundan böyle daha düşük kalorili lezzetlerin de menüye ekleneceğinin müjdesini aldık Ayşe Gül hocamızdan... Mis gibi kokular burnunuza gelmeye başlamıştır. Dostluğu, dayanışmayı, muhabbeti elden bırakmadan yudumladığımız kahvenin değil 40 daha uzun yıllar hatırnı bırakacak bir de uygulamaya başlıyoruz. Nasıl olacağını öğrenmek istiyorsanız içeriye buyrunuz efendim... Haziran'da ağaçlar, parklar bizimdi bir de artık teraslar bizim... Umutla, sağlıklı...

Yine de İyimsenlik

Kardeşim
sonu tatlıya bağlanan kitaplar yollayın bana
uçak sağ salım inebilsin meydana
doktor gülererek çıksın ameliyattan
kör çocuğun açılınsın gözleri
delikanlı kurtarılsın kurşuna dizilirken
birbirine kavuşsun yavuklular
düğün demek yapılsın hem de
susuzluk da suya kavuşsun
ekmek de hüriyete
kardeşim
sonu tatlıya bağlanan kitaplar yollayın bana
onların dediği çıkacak
eninde de sonunda da...
Nâzım Hikmet

Aysun Koç Aydoğan

RESİM OKUMALARI

Kültürhane'de, D5 Sanat Ortamı işbirliği ve resim sanatçısı Veli Mert'in moderatörlüğünde ilerleyen Resim Okumaları programı çeşitli konuklarıyla tarihte önemli yerlere sahip eserleri incelemeye devam ediyor. Veli Mert, Şerif Erol, Kerem Ozan Bayraktar ve Elif Köse'nin katılımıyla gerçekleşen beşinci programda Alman Ressam Caspar David Friedrich'in 1823-24 tarihinde yaptığı "Batık Gemi" resmi üzerinden bir okuma denemesi gerçekleştirildi. Bir sonraki programda ise Mert, yine Şerif Erol, Kerem Ozan Bayraktar ile birlikte William Turner'ın Yağmur, Buhar ve Hız - Büyük Batı Demiryolu eserini ele aldı. Veli Mert'in Şerif Erol ile gerçekleştirdiği son resim okuması çalışması ise "Rönesans dönemi", "Leonardo Da Vinci" ve "Kayalıklar Bakiresi" olmak üzere üç bağlamı içeriyordu. Son okuma, rönesans bağlamında, art arda yapılması planlanan sunumların ilki olmakla beraber referans alınacak nitelikteydi. (4 Mayıs 2020)

PSİKOLOJİ SOHBETLERİ

Aysun Koç Aydoğan'ın moderatörlüğünde gerçekleşen Psikoloji Sohbetleri'nin konusu günün anlam ve önemine denk gelen 'Annelik' kavramıydı. Programa konuk olan Boğaziçi Aile Danışma Merkezi'nden Psikolog Çağla Aykın Kuriş benlik, toplumsal yaşam ve cinsiyet rolleri ile ilgili pek çok konuda ele alınabilecek 'annelik' kavramının bireysel hallerini değerlendirdi. (10 Mayıs 2020)

Haberlerin başlıklarına tıklayarak programı Youtube kanalımızdan izleyebilirsiniz.

TARİH SOHBETLERİ

Hüdaî Morsümbül ve Celal Temel'in hazırladığı Tarih Sohbetleri programında 19. yüzyıl sonu ve 20. yüzyıl başına ilişkin tarihi konular döneminin ayrıntılarıyla masaya yatırıldı. Özellikle azınlıklar ve etnik grupları ele aldığı araştırma ve inceleme eserleriyle bilinen yazar Temel ve Morsümbül programın beşinci yayınında 1880 yılında Şeyh Ubeydullah Nehri önderliğinde, Kürtlerin ilk ulusal direnişi olarak da nitelendirilen hareket üzerine konuştu. Tarih Sohbetleri'nin bir sonraki programında ise 19.yy sonunda kurulan, 20.yy başında etkili olan Modern Ermeni Örgütleri ve İttihat-Terakki ilişkileri dönemin tarihsel koşul ve dinamikleri bağlamında değerlendirildi. (30 Nisan- 6 Mayıs 2020)

ÇOCUKKEN OYNADIĞIMIZ OYUNLAR

Alper Tolga Akkuş, her defasında çocukluğun tozlu raflarında unutulmuş oyunları hatırlattığı Çocukken Oynadığımız Oyunlar programında bu sefer de çoğu zaman Tarzan filmlerinden esinlenerek oynanan Tarzancılık oyununu ele aldı. Doğanın Çocukları Ekolojik Yaşam Köyü'nün kurucusu Gülsüm Betül Yücel'in konuk olduğu programda, çocukların doğadan koparıldığı bu çağda, tabiat ile birlikte yaşama pratiklerinin önemini altı çizilerek, zamanın çocuklarının imkanları ve günümüz çocuklarının kısıtları konuşuldu. (2 Mayıs 2020)

SİNEMADAN ÇIKMIŞ İNSAN

Sinemadan Çıkmış İnsan Programı Galip Deniz Altınay ve Onur Aytaç'ın keyifli anlatımıyla bizi sinemaya dair birçok festival, gelişme, etkinlik ve önemli film, belgeseller ile buluşturmaya devam etti. Altınay ve Aytaç her hafta salı günü saat 20.00'de yayınlanan programlarında "Sinemaya gidemediğimiz bu günlerde 'Sinemadan Çıkmış İnsan' olabilmek çağımızda mümkün mü?" sorusuna cevap aradı. 11 yayın gerçekleştiren program Covid-19'un sinemaya etkilerini konuşarak başladığı online buluşmalarında evde film yapma pratiklerinden, kapanan sinemalara; iptal olan gösterimlerden, erişime açılan belgesel ve filmlere izleyicilere sinemanın gündemini aktardı, güncel bir seçki sundu. Online festivallerin başlamasıyla radarını festivallere çeviren Sinemadan Çıkmış İnsan, İşçi Filmleri Festivali, Uçan Süpürge Kadın Filmleri Festivali, İstanbul Film Festivali gibi önemli festivallerin programlarını ve festivalde öne çıkan film önerilerini izleyicileriyle buluşturdu. Program, aynı gün ve saatte sinemaya dair öneri ve değerlendirmelerini izleyicilerle paylaşmaya devam edecek. (Mayıs 2020)

YUMUKTEPE KENT SOHBETLERİ ATAŞ KONUTLARI

Kültürhane Yumuktepe Sohbetleri'nin 27 Mayıs tarihli yayınının konusu Mersin, Ataş Konutları'ydı. Ataş Konutları Mersin'in yakın tarihinde sosyo-kültürel hayat açısından birçok ayrıcalığa sahip olmuş girişimin önünü açmış bir yerleşim yeri olmasına rağmen terk edilen bir alan. Söyleşiye Ataş konutlarının kuruluşuna tanıklık eden, orada büyüyen ya da çalışmış olan kişiler katıldı. Ziya Aykın'ın yönettiği sohbette uzun süredir gündemde olan kentsel dönüşüm projesi kapsamında yıkılan Ataş Konutlarına dair çeşitli anılar paylaşıldı ve tartışıldı. (27 Mayıs 2020)

KÜLTÜRHAİNE RADYO TİYATROSU DÜĞÜN - ANTON ÇEHOV

Kültürhane Radyo Tiyatrosu, ikinci oyunu Anton Çehov'un "Düğün" eseriyle evlerinize konuk oldu. Fatma Işık Tuğcu'nun radyoya uyarladığı ve yönettiği oyunda kendilerini bulundukları sınıftan daha yukarıda gösterme gayretinde olan kişilerin gülünesi hallerine tanıklık ettik. Oyunda Nastasya Timofeyevna ve Yevdokim Zaharoviç Jidalof'un kızları Daşenka'nın düğününe davet edilecek tanıdık bir general yoktur. Ancak bu "kusur" kiralanan bir general ile kapatılmaya çalışılır. Oyun da böylece başlar. Zira gelen, gerçek bir general değil, yaptığı işi varoluşsal bir tutkuyla yapmış ve o günlerinin özlemiyle can bulan emekli bir denizcidir. Kültürhane Radyo Tiyatrosu ekibi bu keyifli hikaye içerisinde dünyanın, genellere değil, işini tutkuyla, aşkla, küçümsemekten, varoluşsal bir ciddiyetle yapan insanlara değer verildiğinde değişeceğine dair umuda sesleriyle can verdi. (24 Mayıs 2020)

UYGARLIK İNSANLIK, BUĞDAY... HER ŞEY YUMUKTEPE'DE BAŞLADI

Burçak Görel

<https://youtu.be/GMcC5qxb8ks>

Yumuktepe, henüz arkeolojik önemi keşfedilmemişken de Mersin için oldukça dikkat çekici bir alandı. Uzun yıllar halk arasında “Soğuksu” olarak biliniyor, yeşillikler içinde bir mesire yeri, sefa merkezi olarak kullanılıyordu.

Ziya Aykın'ın sunduğu Yumuktepe Kent Sohbetleri'nin ikinci programı, Semih Vural'ın anlatımı ile programa ismini veren “Yumuktepe” üzerine gerçekleşti. “Anadolu'nun Kapısı – TARSUS – Gülek Boğazı” ve “Kayıp Zamanların Beşiği-Prehistorik Mersin; Yumuktepe” adlı kitaplarında Yumuktepe'ye dair önemli çalışmalarla yer veren Semih Vural,

insanlık tarihi açısından bir sembol sayılabilecek Yumuktepe'nin 9 bin yıllık tarihini ve bu tarihi höyükte yapılan çalışmaları anlattı.

“Uygurlik insanlik, buğday... Her şey Yumuktepe'de başladı. O, Mersin'in göbeğinde binlerce yıldır yaşayan çok katlı bir tarih kitabı.” dedi Vural, Yumuktepe için. 9 bin yıl önce çiftçiler tarafından kurulmuş ilk yerleşim yeri Yumuktepe. Bugün için dünyanın arkeolojik olarak kanıtlayabildiği tarımın yapıldığı ilk yer. Hatta Akdeniz'de de tarım ticaretinin hayat bulduğu yer. Vural, Yumuktepe'nin 9 bin yıl boyunca hep aynı yerde olduğunu ama keşfinin 1938'de İngiliz Arkeolog John Garstang'ın kazıları ve buluntularıyla olduğunu söyledi. Garstang'ın 1937–1940 yılları arasında ve savaşın ardından 1947–1948 yıllarında yaptığı kazı çalışmaları Yumuktepe'de Erken Yeni Taş Çağı'na kadar inen, kesintisiz yerleşimlere ait tabakalar ortaya çıkarmıştı.

Vural'ın anlatımına göre kent merkezinin kuzeybatısında bulunan, üzeri çam ağaçlarıyla örtülü Yumuktepe, henüz arkeolojik önemi keşfedilmemişken de Mersin için oldukça dikkat çekici bir alandı. Uzun yıllar halk arasında “Soğuksu” olarak biliniyor, yeşillikler içinde bir mesire yeri, sefa merkezi olarak kullanılıyordu. Vural, bu algı ve kullanımın 1992 yılında Arkeolog Prof. Isabella Caneva'nın kazı çalışmaları ile yıkıldığını anlattı. Isabella Caneva, meslektaşlarının bile gerçekten tam anlayamadığı bir azim ve gayretle, şehir efsanesi durumundaki Yumuktepe höyüğünde 20 yıl sürecek ve önemli bulgulara imza atacak kazı çalışmalarına başlamıştı.

Semih Vural, Yumuktepe'nin ilklerini ve tarihi önemini arkeolojik bulgularla anlattı. Yumuktepe ekmeklik buğday gibi tohumların ıslah ve ihraç edildiği, ticaretin ve ‘devlet kavramına’ ait belgelerin bulunduğu ilk yeri. Yaklaşık 9 bin yıl öncesine ait bir mühür bulunmuştu, yine aynı yıllardan kalma bir “çocuk vazo mezarı”... Tüm bu bulgular, “Yumuktepe Arkeoloji Parkı Projesi”nin mimarı, Semih Vural'ın “Kitabımın başkahramanı” dediği Isabella Caneva'nın çalışmaları sonucunda ortaya çıkmıştı. Yumuktepe'ye dair çalışmalarının temel amacının öncelikle Mersinlilere bu değerli kültür hazinesini yeterince tanıtmak olduğunu belirten Vural, bir diğer amacının ise Arkeoloji Parkı Projesi'nin gerçekleştirilmesi için kent dinamiklerini harekete geçirmek olduğunu söyledi.

Dipnot: Yumuktepe'de 1993 sonrası gerçekleşen kazıların envanterleri Mersin Arkeoloji Müzesinde görülebilir.

KISA BİR 'BALKON' DEĞERLENDİRMESİ

Sema Uğurlu Canpolat

<https://youtu.be/V2uLxm41b6k>

İç ile dış arasındaki ara mekân olan balkonun önemini korona virüsten daha iyi gösterecek bir durum daha olamazdı herhalde. Özellikle 65 yaş üstü ile 20 yaş altı insanların dışarı ile ilişki kurabilme, nefes alma, ferahlama mekanları, bir nevi can simidi oldu bu dönemde balkonlar. Mimarlık dünyası balkon üzerine hiç bu kadar çok konuşup fikir, proje üretmemişti.

Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğünde balkon ‘Bir binanın üst katlarından dışarıya doğru çıkmış, önü ve yanları korkulukla çevrili yer’ şeklinde tanımlanmıştır. Bu yapısal tanımı şöyle bir ekle tamamlayabiliriz: Balkon dış mekân (kamusal alan) ile iç mekân (mahrem alan) arasında bir ara mekân, bir ara yüzdür, iç mekânın bir uzantısıdır.

Mersin'de ev seçerken ilk dikkat edilen unsurlardan biridir balkon. Güney cepheye bakarı, olabildiğince geniş olanı, sıcak yaz günleri için mümkün mertebe rüzgâr alanı makbuldür. Öğrencilik yıllarımdan beri bina cephelerini, balkon geometrilerini ve kullarımlarını incelemek en keyif aldığım faaliyetlerden biri olmuştur. İklim ve yaşam kültürü balkon kullarımlarını belirleyen öncelikli faktörlerden. Kıyı kentlerinde daha aktif bir balkon kullarımları söz konusu iken İç Anadolu'ya gittikçe (varsa) balkonların depo veya kiler olarak kullarıldığını gözlemlemek mümkün.

İç ile dış arasındaki ara mekân olan balkonun önemini koronavirüsten daha iyi gösterecek bir durum daha olamazdı herhalde. Özellikle 65 yaş üstü ile 20 yaş altı insanların dışarı ile ilişki kurabilme, nefes alma, ferahlama mekanları, bir nevi can simidi oldu bu dönemde balkonlar. Mimarlık dünyası balkon üzerine hiç bu kadar çok konuşup fikir, proje üretmemişti. Balkonlu olanlar türlü akti-

vite alanı yarattılar. Balkon bahçeciliği birden arttı mesela. Kendi yiyeceğin gıdayı yetiştirmenin verdiği motivasyonla çoğu balkon domates, salatalık fidelerine, saksılara atılmış maydanoz tohumlarına ev sahipliği yapmaya başladı. Kimi balkonlar atölyeye döndü, hobisi olan veya bu dönemde ilgilenmeye başladığı bir uğraşı olanlar balkon mekân belledi. Kimi sporunu yaptı balkonunda, kimi komşusuyla, sokaktaki arkadaşıyla hasbihal etti. 23 Nisan'ı, 1 Mayıs'ı kutlama alanları oldu balkonlar. Sadece konutlarda değil çalışma alanlarında da yarı açık bir kullanım alanının (balkon veya teras) olması gerektiğini gösterdi yaşadığımız bu günler. Evden çalışma lüksüne sahip olmayan ve kapalı bir mekânda çalışması gereken herkes çıkıp güvenli bir şekilde hava alabileceği yerlerin hayalini kurdu.

Bizde iç mekânı büyütme için balkon kapatma, balkonlu depo gibi kullanma gibi yapısal müdahaleler çoktur. Ancak coğrafyaya, iklim, ihtiyaçlara uygun tasarlanıp inşa edilen ve sonrasında müdahale edilmeyen bina kullanıcıları rahat etti bu dönemde.

1- Bengi Amaç'ın atölyeye çevirdiği balkon Cerrahpaşa, İstanbul

2- Melike Selin Durmaz Ekenler'in balkonu Tarsus, Mersin

3- Mezitli Belediyesi Hizmet Binası Terası 2+1 Mimarlık,

Fotoğraf: Egemen Karakaya

MEZİTLİ SANAT ÇARŞISI'NDA "RENKAHENK" ÜRETİMLER

Burçak Görel

<https://youtu.be/fmD6v292ttl>

Kadınların üretimini destekleyen, görünür ve değerli kılan, onlara istihdam alanı yaratan Mezitli Sanat Çarşısı, çarşının üretici kadınlarından dinlediğimiz kadıyla önemli sorunlara çözüm, kadınların kimi dertlerine deva olmuş gibi gözüküyor.

Mor Sohbetler bu seferlik karantınayı kırarak, resmi açılışını 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nde yapan ancak salgın tedbirleri kapsamında çalışmalarını yavaşlatmak durumunda kalan Mezitli Sanat Çarşısı'nı ziyaret etti. Tamamı atıl durumda bulunan konteynerlerin geri dönüşümüyle inşa edilen, içerisi el yapımı hediye el eşyalardan, geri dönüşüm temalı çalışmalara birçok ürünle donatılmış olan Mezitli Sanat Çarşısı'nın kadın üreticileri ile kadın emeğinin görünmesi ve değerlendirilmesi üzerine konuştuk.

Mezitli Sanat Çarşısı'nda 27 konteyner bulunuyor. 27 konteynerin 24'ünün üreticisi kadın. Şehrin ortasında bulunan bu minik çarşı, üreticilerinin neredeyse tamamını oluşturan kadınlar için bir çarşı olmaktan çok daha fazlasını ifade ediyor. Örneğin evinde ördüğü örgülerini el işlerini satan ev hanımı Ayşegül Hanım, "Benim asıl amacım evden çıkmaktı. Bir çevrem bir ortamım olsun istedim. Yaptığım şeyler evde kalmayın; bunları sergileyeyim, göz önünde olsun istedim." diyor. El işi ürünlerinin yapımına evinde hobi olarak başlayan ve sonra bunu düzenli üretime dönüştürmeye karar veren Berrin Hanım ise Ayşegül Hanım'ı "Buradaki üretimi kadınlar yapıyor. Zevkliyiz ve başarılıyız. Kadınların güzel işler başarabileceğine inandığımız için 24 kadın buradayız." diyerek destekliyor.

"Sadece çocuk üretmiyoruz; her şeyi üretiyoruz"

Çarşı üreticileri, ürün ve üretim teknikleri bakımından geniş bir

yelpazeye sahip. Bu isimlerden biri de ahşap boyama ürünlerinin bulunduğu "Renkahenk" adlı konteynerin sahibi Çiğdem Hanım. Evde hayata geçirdiği hobisini işe dönüştürmek isteyen Çiğdem Hanım Sanat Çarşısı olmasaydı ne dükkân kiralayabileceğini ne de para kazanabileceğini düşünüyor. Suriye'den Türkiye'ye geldikten sonra eğitim hayatına devam edemeyen ve bir araya geldiği 6 kadınla birlikte takı tasarım işine başlayan Duha Hanım da Çiğdem Hanım'a katılıyor ve "Kadınlar çok güzel şeyler yapıyorlar ama nerede satacaklar? Burası bu konuda güzel bir çözüm oldu" diyor.

Kadınların üretimini destekleyen, görünür ve değerli kılan, onlara istihdam alanı yaratan Mezitli Sanat Çarşısı, çarşının üretici kadınlarından dinlediğimiz kadıyla önemli sorunlara çözüm, kadınların kimi dertlerine deva olmuş gibi gözüküyor. Pazartesi dışında haftanın her günü ziyarete açık olacak çarşı sabırsızlıkla hayatın normale dönmesini ve tüketici ile buluşmayı bekliyor. Üretmiş olmanın, bu üretimin görünür olmasının heyecanı ve isteğiyle. Bu heyecanı çarşı üreticilerinden, resim sanatçısı Sema Hanım şöyle anlatıyor; "Biz kadınlar bu toplumun yaratan ve üretenleriyiz. Sadece çocuk üretmiyoruz; her şeyi üretiyoruz. Artık eskisi gibi değiliz. Bu çarşı da bunun çok güzel bir örneği olacak."

Meraklıları için: Mezitli Sanat Çarşısı, Turunc Caddesi üzerinde, Denizhan 1 sitesi karşısında Down Kafe'nin hemen yanında bulunuyor.

PANDEMİ SÜRECİNDE ÖZGÜRLÜK-GÜVENLİK PARADOKSU

Burçak Görel

<https://youtu.be/UbXQ3QgGdyI>

Hukuk Sohbetleri'ne konuk olan Zeliha Hacımuratlar, pandemi sürecinde uygulamaya alınan sınırlandırma ve normalleşme örneklerini hukukun özgürlük-güvenlik paradoksu ekseninde değerlendirdi.

Kültürhane Hukuk Sohbetleri programının ikincisinde Onur Aytacı'nın konuğu MEF Üniversitesi Hukuk Fakültesi, İdare Hukuku Anabilim Dalı'ndan Öğretim Üyesi Dr. Zeliha Hacımuratlar oldu. Hacımuratlar, koronavirus tedbirleri kapsamında yaşa, mekana ve zamana dair çeşitli kısıtlamaların uygulandığı pandemi sürecini idare hukuku açısından değerlendirdi.

Sohbet, pandemi sürecinde uygulamaya alınan sınırlandırma ve normalleşme örneklerinin hukukun özgürlük-güvenlik paradoksu ekseninde değerlendirildiği bir zeminde gerçekleşti. Gerek 60 yaş üstü ve 20 yaş altı vatandaşlara uygulanan sokağa çıkma yasaklarının gerekse son süreçte uygulanan "normalleşme" hamlelerinin karar alma süreci hukuki olarak usul ve esas gözetilerek masaya yatırıldı. Zeliha Hacımuratlar devletin vatandaşların sağlığını korumakla yükümlü olmasından dolayı tedbir alabileceğini, ancak tedbir alırken hak ve özgürlükleri kaygan bir zemine teslim etmemesi gerektiğini söyledi. Toplumların kendileri için tehdit sayılabilecek her türlü durum karşısında (şiddet olayı, doğal afet, salgın vb.) güvenliği önceliklediklerini belirten Hacımuratlar, buna rağmen devletlerin talep edilen tedbirin gerekliliği noktasında daha kapsamlı ve hukuki alan içerisinde hareket etmesi gerektiğini söyledi.

Zeliha Hacımuratlar, pandemi sürecinde dikkat çeken bir başka problemin ise İçişleri Bakanlığı'nca alınan tedbirlerin Resmî Gazete'

de yayımlanmaması olduğunu söyledi. Birçok hizmet kuruluşunun kapatılmasıyla ilgili genelgeye dair İçişleri Bakanlığınca yapılmış bir duyuruya hiçbir yerde rastlayamadıklarını da belirterek, bu durumun ulaşılabilirlik ve hukuki öngörülebilirlik açısından problem teşkil ettiğini belirtti.

Sahiller kapalıyken AVM'lerin açılması

Zeliha Hacımuratlar, bir tedbiri öngörürken o tedbirle ulaşılmak istenen amacın önemli olduğunu belirtti. Önlem ile amaç arasındaki bağlantı idarenin uyması gereken en önemli ilkelerden olan 'ölçülülük' şeklinde ifade etti. Sahiller hâlâ kullanıma kapalıyken AVM'lerin açılmasının arkasında "giriş çıkışı kontrol edebilmek" gibi bir gerekçenin olduğunu söyleyen Hacımuratlar bu argümanın yeterli olmadığını belirtti. Hacımuratlar, AVM'ler için alınan tedbirlerin yeterli olmadığını ve benzer rasyonel tedbirlerin sahil şeridi gibi açık alanlar için de geliştirilebileceğini söyledi. Bu noktada ABD'de açık havada sosyal mesafe çemberleri ile güvenli alanlar yaratarak kullanıma açılan sahil ve parkları örnek olarak gösterdi. Hacımuratlar, henüz sahiller, parklar, mesire alanları kullanıma kapalıyken AVM'lerin açılmasının güvenlikten ziyade ekonomik kaygılara dayandığı yorumunda bulundu.

Dipnot: Söyleşinin yapıldığı tarihten kısa bir süre sonra açık alanların sosyal mesafe çemberleri ile kullanıma açılması uygulaması Türkiye'de ilk olarak İzmir'de hayata geçirildi.

MESAFELER ÖTESİ BULUŞMALAR

BİR(artı) İLE MESAFELER ÖTESİ'NDEN MÜZİK BULUŞMASI

<https://youtu.be/kPugmiUWqps>

Mesafeler Ötesi Buluşmalar'da sınırları bu kez müzikle aştık ve Berlin'de yaşayan sanatçı Ahmet Tırgil ile hem müzisyenliğe hem de yeni projesi BİR(artı)'ya dair konuştuk.

Ahmet Tırgil 2017 yılından bu yana Berlin'de bağımsız müzisyen olarak çalışıyor ve yaşıyor.

Türkiye'de Marmara Üniversitesi Müzik Öğretmenliği bölümünde lisans ve yüksek lisansını tamamladığı yıllardan bu yana kadar pek çok müzik çalışması yürüten Ahmet Tırgil aynı zamanda üniversite yıllarında arkadaşlarıyla başladıkları Anadolu Quartet müzik topluluğunun da kurucusu.

Ahmet 2015 yılında, savaşın bitmesine yönelik taleplerden dolayı Eğitim-Sen'li pek çok meslektaş gibi yargılandı, hakkında davalar açıldı. Davaların sonucunda kıdem durdurma cezası aldıktan sonra Türkiye'de müzik öğretmeni olarak yaptığı mesleğinden istifa ederek Berlin'de yaşamaya karar verdi. Berlin'e gitme kararını da şöyle anlatıyor Ahmet:

"Öğretmendim, sendikalıydım. İki dudak arasında bir hayatımız vardı. Ya kovulacaktık ya sürülecektik. Bunlar olmasa bile pasaportlara el konulacaktı. Ben bir müzisyenim konserlere gidiyordum. Eşimle de istişare ettikten sonra ülkeden çıkmaya karar verdim."

Berlin'de bağımsız müzisyenlik

Ahmet 2017'de Berlin'e yerleşmeye karar verdiğinde en çok desteği uzun yıllardır birlikte çalıştığı Metin-Kemal Kahraman kardeşlerden almış. Berlin'de bir yandan özel dersler vererek, birbirinden değerli sanatçılarla sahne alarak, bir yandan dünya

müzikleri yapan ve göçmen müzisyenlerden oluşan çok dilli çok uluslu Babylon Orkestrası'nın bir üyesi olarak müzik yaşamına devam ediyor.

Mesafeler Ötesi'ndeki buluşmamızın amacı BİR(artı) projesi hakkında konuşmak, belki proje için hevesli olabilecek Mersinlilere haber vermek olsa da Ahmet söyleşimizde pandemi sürecinde Almanya'da sanatçılara verilen desteklerden de bahsetti ve bu dönemde bağımsız çalışan sanatçıların yaşadığı sıkıntılara da değindi.

Karantinada müzikten BİR(artı) umut

Ahmet Tırgil youtube kanalından BİR(artı) adını verdiği, amatör olarak müzikle ilgilenen herkese açık bir projeye başladı. Ahmet kayıttaki tüm enstrümanları kendisi çalıyor ve yer yer müzisyen dostlarını enstrümanlarıyla projeye misafir ediyor, mix ve mastering Dersim'de yaşayan Erhan Ekici tarafından yapılıyor. BİR(artı), şarkı söylemeyi, beste yapmayı, söz yazmayı seven herkese açık bir proje. İlk yaptığı 4 kaydın ardından proje öyle sevilmiş ki farklı ülkelerden farklı kişiler Ahmet'e ulaşarak yaptıkları kısa ses kayıtlarını paylaşmaya başlamışlar. Şimdilik teknik olarak zorlansa da Ahmet projeden umutlu. 7 ya da 8 kayda ulaştığında bir spotify listesi ya da minik bir albüm kaydı yaparak projeyi dijital müzik platformlarında da paylaşmayı düşünüyor.

YENİ TATLAR

DÜŞÜK KALORİLİ DAHA SAĞLIKLI VE LEZZETLİ YİYECEKLER

Ayşe Gül Yılgör

Yaklaşık 3 yıldır kütüphanemizi, sanat-kültür sohbetlerimizi ve dost ortamımızı, KÜLTÜRHA-NE personelinin yaptığı yiyecek ve içeceklerle tatlandırmaya çalıştık. Kimini ilk kez denedik, kiminde ustalaştık. Evimize yapar gibi özendik, heveslendik ve beğeninize sunduk.

Lezzetli şeyler bazen yaramazlıklar yapmayı, birazcık fazla kalori almayı da gerektirdi. Lezzet adına bunları yapmaya devam edeceğiz. Ama size sürprizlerimiz de olacak... Karantina günlerinin hareketsiz günlerinden sonra, menümüzü düşük kalorili ve daha sağlıklı yiyeceklerle zenginleştireceğiz. Ama sakın kuru, yavan şeyler zannetmeyin. Lezzeti yerinde olacak bu yiyeceklerin ve içeceklerin. Söz veriyoruz.

Her gün bir-iki çeşit çay-kahve eşlikçisi ile en az bir çeşit yemeğimiz olacak. Bunlara KÜLTÜRHA-NE'mizde ulaşabileceğiniz gibi, bir gün önceden sipariş vermeniz halinde ertesi gün sizler için hazırlayabileceğiz. Ürünlerimizi evlerinizde misafirlerinize ikram edebileceğiniz gibi, işyerlerinizde de tüketebileceksiniz.

Usta diyetisyenlerin reçetelerini inceledik bu karantina günlerinde. Menümüzde çeşitlerimizi ve bunların kalori değerlerini ilan edeceğiz.

ALASIYA KAHVE KARTLARI

Kültürhane kapılarını dostlarına tekrar açmayı sabırsızlıkla beklerken hazırlıklarımız da sürdürüyor. Yeni dönemde kahvelerimizin de tadı farklı olacak çünkü artık Cimbali marka yarı otomatik bir espresso makinemiz var. Umuyoruz yeni dönemde sizi taze çekilmiş çekirdek kahvelerimizden yeni ve lezzetli kahve çeşitlerimizle karşılayabileceğiz.

Nefis kahvenin kokusunu şimdiden alırsanız, siparişlerinizi almaya başlayabiliriz çünkü önümüzdeki günlerin bir başka yeniliği de kahvelerinizi peşinen alabilecek, hediye edebilecek ya da ihtiyacı olanlar için askıya bırakabilecek olmamız. Nilgün Yardımcı arkadaşımızın harika tasarımlarıyla 10 kahvelik hazırlanan alasiya kahve kartlarımızdan ediniş veresiye ilişkisini tersine çevirerek karşılığında ikramımız olan 11. kahvenin tadım çıkarabilirsiniz.

Öğlediğimiz Lezzetler

Atıştırma Alkılar

- Kaşarlı tost..... 9₺
- Beyaz Peynirli Tost..... 9₺
- 3 Peynirli Tost..... 10₺
- Karışık Tost..... 12₺
- Peynirli Soğuk Sandviç..... 12₺
- Peynirli/Jambonlu Soğuk Sandviç..... 13₺
- İçli Köfte (Adet)..... 3₺
- Sarma (8 Adet)..... 10₺
- Makarnalar..... 16₺
- Domatesli Makarna..... 16₺
- Kremalı Makarna..... 16₺
- Güne Özel..... 16₺

Düşük Kalorili Yiyecekler
Kuru Meyveli Yulaflı Kurabiye (70 Kalori)
Tahıllı Dereotlu Poğaçı (70 Kalori)

**Düşük Kalorili
Öğlen Yemeği Seçenekleri**
Fırın Mücver (130 Kalori)
Mantar Sote (200 Kalori)

'Kalori hesaplamaları uzman diyetisyenler tarafından yapılmıştır.'

Tuzlular

- Günün Böreği..... 8₺
- Poğaçı (Adet)..... 2,5₺
- Kurabiye (Adet)..... 2,5₺

Salatalar

- Akdeniz..... 17₺
- Ton Balıklı..... 22₺
- Hellim Peynirli..... 22₺
- Kinoa Salatası..... 22₺

Tatlılar

- Mozaik Pasta..... 12₺
- Tiramisu..... 12₺
- Cheesecake..... 15₺
- Günün Keki..... 10₺
- Magnolia..... 12₺

Soğuk içecekler

- Menta Gazoz..... 5₺
- Limonata..... 13₺
- Reyhan Şerbeti..... 9₺
- Smoothie..... 13₺
- Muzlu Süt..... 12₺
- Sade Soda..... 4₺
- Meyveli Soda..... 5₺
- Churchill..... 6₺
- Su..... 2₺

Kahveler

- Türk Kahvesi..... 8₺ - 12₺
- Demleme Kahve..... 10₺
- Zapatista Kahve..... 10₺
- Americano..... 9₺
- Espresso..... 8₺
- Cappuccino..... 12₺
- Caffe Latte..... 12₺
- Latte Macchiato..... 12₺
- Buzlu Kahve..... 13₺

Sıcak içecekler

- Sahlep..... 13₺
- Sıcak Çikolata..... 13₺
- Ballı Tarçınlı Süt..... 13₺

1 gün önceden
sipariş verdiğinizde
kurabiye, kek ve pasta
siparişlerinizi
seve seve hazırlarız.

Çaylar

- Hopa Çay..... 3₺ - 6₺
- Bitki Çayları..... 10₺
- Ada Çayı..... 10₺
- İhlamur..... 10₺
- Yeşil Çay..... 10₺
- Kış Çayı..... 10₺

TARİHTE BU AY / HAZİRAN

23 Haziran 1941

Birleşik Krallık'a sipariş edilmiş olan denizaltıları ve uçak filo-sunu teslim almakla görevli olan personeli taşıyan "Refah" adlı şilep Mersin Limanı'ndan İskenderiye Limanı'na giderken Akde-niz açıklarında kimliği belirsiz bir denizaltı tarafından batırıldı, 168 kişi hayatını kaybetti, 32 kişi kurtuldu.

25 Haziran 1952

Çukurova İdman Yurdu'nda teknik direktörlüğe Macar Balaşist getirildi. Böylece Mersin'de ilk kez bir yabancı antrenör görev aldı.

6 Haziran 1958

Çukurova İdman Yurdu'nda teknik direktörlüğe Macar Balaşist getirildi. Böylece Mersin'de ilk kez bir yabancı antrenör görev aldı.

12 Haziran 1958

Belediye, Akkahve binasına nakledildi.

6 Haziran 1966

Çukurova İdman Yurdu'nun adı yeniden Mersin İdman Yurdu'na çevrildi.

17 Haziran 1966

Mersin İdman Yurdu bölge şampiyonu oldu. Türkiye Şampiyona'sı'nda Göztepe'yi yenerek 3. oldu.

23 Haziran 1972

Refah Şehitleri Anıtı açıldı.

25 Haziran 1990

52 katlı gökdelenin çarşı bölümü açıldı.

Haziran 2004

ATAŞ Rafinerisi'nin terminal olarak kullanılacağı ilan edildi.

21 Haziran 2005

Seyfi Alanya hayatını kaybetti.

Mithat Fabian Sözmen

Milli atlet, futbolcu ve idareci olarak ülke sporunda önemli izler bırakan Seyfi Alanya, aynı zamanda aleyhine yürütülen ayak oyunları yüzünden uğruna spor tarihimizin en soylu protestolarından birinin gerçekleştirildiği bir isimdir.

1975 Türkiye Atletizm Şampiyonası, spor tarihimizde nadir görülen bir şeye, protesto gösterilerine tanıklık etti. Mersinli atletlerin kimi 100 metre yarışında bitiş çizgisini yürüyerek geçti kimi çekiç atmada çekici ayağının dibine bırakıverdi.

O Mersin takımı ki Galatasaray, Fenerbahçe gibi kulüpleri geride bırakıp şampiyonluklara ulaşan; ikincilikler, üçüncülükler elde eden; bu yılki şampiyonada da Nurullah İvâk gibi sporcularıyla rekorlar kırmaya beklenen bir ekipti.

Tribünler, hakemler, yöneticiler şaşkındı ama herkes protestonun gerekçesini biliyordu.

Mersin'de spor deyince akla gelen isim, yukarıda saydığımız başarıların mimarı, sayısız sporcunun kâşifi Seyfi Alanya, siyasi ayak oyunlarının hedefindeydi.

1975'te Ecevit'in CHP'sine karşı TBMM'nin sağcı partilerinin bir araya gelmesiyle oluşturulan Milliyetçi Cephe hükümeti, "komünizm karşıtlığı" adı altında piyasacı-milliyetçi-muhafazakâr iklimi yükseltmenin peşindeydi. 1980 darbesine kadar sayısız karanlık katli-

MERSİN'İN "SPOR VALİSİ" SEYFİ ALANYA

amın faili olan bu iklimden farklı şekillerde yararlanmak isteyenler hayal gücünde sınır tanıımıyordu.

O dönem, Beden Terbiyesi İl Bölge Müdürü olan Alanya, "ne sağcı ne solcu yüzde 100 sporcu" bir figür olarak kentte siyaset üstü bir isimdi. Buna rağmen koltuğunu gasbetmek isteyenler kolları sıvadı ve Ankara'yı bu değişikliğe ikna etmek için "komünizm" kartını kullandı.

Kızıl mazı ağacından komünizm devşirmek!

Cin fikirililere göre, Alanya'nın Tevfik Sırrı Gür Stadı'na kızıl renkli mazı ağacı diktirmesi onun komünistliğine delildi! Bir süredir Ankara'yı arşınlayıp duran ekip, Spor Bakanı Ali Şevki Ereke, Alan-

ya'nın gençleri kışkırttığı, stada "komünistlerin işareti(!)" kızıl renkli mazı ağaçları diktirttiği, halkın buna "komünistler stadı ele geçirdi" diyerek tepki gösterdiği gibi yalanlar sıralayıp Alanya görevinden alınmazsa Mersin'de ortalığın kanşacağını söylediler.

Bunun üzerine Bakan, İçel Valisi Bayram Turhan Çetin'i arayarak Alanya'nın görevden alınmasını istedi. "Ben bu şehrin valisiysem Seyfi Alanya da Mersin sporunun valisidir. Vali valiyi görevden alamaz" diyerek yüreklice bu talimatın karşısında duran Vali Çetin, merkeze çekildi. Alanya bu gelişmelerin üzerine istifa kararı aldı. Fakat o sadece yerel bir spor insanı değildi. Galatasaray futbol takımının formasını Turgay Şeren, Gündüz Kılıç gibi efsanelerle birlikte terletmiş, sonra atletizmde karar kılarak milli olmuş, madalyalar kazanmış bir isimdi. İstanbul basınında Alanya için Gündüz Kılıç, Semih Türkdoğan, Emrah Aktuna, Aziz Aktel gibi etkili kalemler yazılar yazdı, bu vahim hatadan geri dönülmesi çağrısı yapıldı.

Ne yazık ki Bakan Ereke, Gündüz Kılıç'ın "Mersin'de Seyfi Alanya'sız spor olamayacağını bağırarak gençliğin sesine kulak verme" çağrısına kulaklarını tıkadı. Alanya, Mersinli sporcuların tarihi protestosu sonrası olayların daha fazla büyümemesi için spora veda etti.

Zaten hali vakti yerinde olan, bölge müdürlüğünü ücretsiz yapan, piyangodan çıkan 1 milyon lirasının 370 binini Mersin sporuna harcayan Seyfi Alanya, iftiracıların açtığı 100 liralık usulsüz harcama davası için mahkemeye bile çıkarıldı ama ilk celsede aklandı. Alanya'nın koltuğuna oturanlar ise 6 ay sonra yolsuzluktan açığa alındı.

Spora adanmış bir ömür

Bu yazıda sporla, Mersin'le dolu ömrünün çok kısa bir bölümüne değinebildiğimiz Seyfi Alanya'yı 21 Haziran 2005'te kaybettik. Ardından Kemal İstek'in yazdığı "Spora adanmış bir ömür: Seyfi Alanya" kitabı önemli bir kaynak olarak sadece Mersin değil ülke spor tarihine hizmet ediyor. Uğruna ülke spor tarihinin en soylu protestolarından birinin gerçekleştirildiği "inanmış spor adamı", "spor valisi", "idmanlı ruh" Seyfi Alanya'yı özlemle anıyoruz.

DÜNDEN BUGÜNE ZAFER BAHÇELERİNE EKİLEN UMUDUN TOHUMLARI

Melike Selin Durmaz Ekenler

@bostan_cocuklari

https://youtu.be/P_i9kHTGVvg

Bildiğimiz anlamda tarımsal üretim alanlarından farklı olan kent bahçelerinin kurulma ve yaygınlaşma dönemlerinin savaşlar, krizler, afetler, ambargolar süresince gıda üretiminin kentsel alanlarda sağlanabilmesi çabalarına karşılık geldiğini görüyoruz. Zafer Bahçeleri de savaş döneminde hem kamu otoritelerinin çağrısı hem de toplulukların örgütlenmesiyle yaygınlaşan uygulamalar.

Kent bahçeleri üzerine araştırırken öğrendiğim, II. Dünya Savaşı döneminde kentlilere gıda üretim seferberliği çağrısında bulunan Zafer Bahçeleri hareketi tarihten göz kırıyor bugünlerde. Bir tek ben değilimdir pandemi sürecinde bu hareketi anımsayan diye baktığımda gördüm ki özellikle geçtiğimiz Nisan-Mayıs aylarında Avrupa ve Amerika'da yayınlanan haberler ve araştırmalar gıdanın erişilebilirliğine yönelik kaygıyla yaşadığımız şehirlerde, balkonumuzda ve eğer şanslıysak kendi bahçemizde gıda üretim imkanlarına yönelik ilgi ve ihtiyacın arttığını gösteriyor. Ve bu içerikler geçmişin savaş dönemi kaygısı, belirsizliği içinde Zafer Bahçeleri'yle hayata geçirilenleri hatırlatarak pandemi süreciyle ilişkilendiriyor, insanları umutlu kılan çeşitli uygulamaları paylaşıyorlar. Benzer bir eğilim bizde de söz konusu. Yakın çevremizden tutun yerel yönetim projelerine ve kimi sosyal medya paylaşımlarına dek bahçecilik uygulamaları, evde kompost, yerelden beslenme konularında online eğitimler ve sohbetler yaygınlaşıyor.

Peki neydi bu Zafer Bahçeleri hareketi ve bugünle kurulan ilişkisi? Konu güncelliğini sürdürürken biz de geçtiğimiz bir Caretta programında bu bahçelerin tarihini, pandemi süreci yanı sıra eşikteki gıda ve iklim krizlerine dair neleri hatırlattığını konuştuk. Bildiğimiz anlamda tarımsal üretim alanlarından farklı olan kent bahçelerinin kurulma ve yaygınlaşma dönemlerinin savaşlar, krizler, afetler, ambargolar süresince gıda üretiminin kentsel alanlarda sağlanabilmesi çabalarına karşılık geldiğini görüyoruz. Zafer Bahçeleri de savaş döneminde hem kamu otoritelerinin çağrısı hem de toplulukların örgütlenmesiyle yaygınlaşan uygulamalar. Amerika özelinde tarihten bir özet sunmak gerekirse, 1941'de savaşa giren ülke halkı bir sene sonra gıdayı kame ile temin etmeye baş-

lıyor. Ardından Zafer Bahçelerinin kurulması çağrısı 1943 yılında yaygınlaşıyor. Tarım Bakanlığı tarafından hazırlanan kitapçıklarla süreç tarifleniyor. O dönem yapılan çağrılar savaşta gıda üretimiyle zafere koşmayı imgeleyen dönem afişleriyle, radyo yayınlarıyla gerçekleştiriliyor, savaş cephanesi hazırlanıyormuşçasına kentlerin merkezi yerlerinde tohum ve fide tedarik noktaları oluşturuluyor. Evlerin ve kamu binalarının bahçe ve avlularında, parklarda, mahallelerin atıl kalmış alanlarında, otopark alanları ve refüjlerde dahi kentliler ekip biçmeye başlıyor. Hal böyle olunca, 1944 yılında bu bahçelerin sayısı 20 milyona ulaşır ve 8 milyon ton gıda üretimi sağlanır. Bu miktar Amerika'da o dönem taze meyve ve sebze tüketim ihtiyacının neredeyse %40'ına karşılık geliyor. Düşünün, yalnızca bu hareketle birlikte başlayan süreçte elde edilen hasat miktarı.

Ve bugün deniliyor ki; "Zafer bahçeleri geri dönüyor! Gıda için, iklim için, sağlık ve kendine yeterlilik için...". Tabii ki geçmişte uygulandığı haliyle değil ama hatırlattığı kazanımlarla... Günümüzde Zafer Bahçeleri döneminden yadigar alanlar yanı sıra kentteki pek çok soruna temas eden farklı ölçeklerde bahçeler de söz konusu. Kentlerde yeşil alan varlığı, sosyalleşme ve rahatlatma alanları, toprakla ve üretilen gıda ile sağlanan aidiyet hissi, hem fizyolojik hem de psikolojik sağlık, özgüven, kendine yeterlilik ve öz yönetim becerileri açısından önemli alanlar kent bahçeleri. Tam da bugünlerde ihtiyaç duyduğumuz meseleler. Belki de bu bahçelerde, pandemi öncesinde çoktan ekip biçmeye başlamış olanlar bugünlerde daha hazırlıklı olabilmıştır, kim bilir... Bunun ihtimali bile yarının krizlerine ve hatta hâlâ yaşamaya devam ettiğimiz pandemi sürecine yönelik umutlandırmıyor mu?

ÖMRÜN EN UZUN DÖNEMİ YAŞLILIK

Aysun Koç Aydoğan

Bayram vesilesiyle gidip göremediğimiz yaşlılarımızı yüreğimizde, aklımızda ziyaret ettik bu kez... Ve gördük ki yaşlılıkta da umut yine dayanışma, hoşgörü ve sevgiden geçiyor.

Gündelik hayatın içinden odaklandığımız başlıkları ele aldığımız Psikoloji Sohbetleri'nde Boğaziçi Aile Danışma Merkezi'nin psikologlarından dostumuz Çağla Aykırı Kuriş ile konumuz bu kez 'yaşlılık'tı. Yaşlanma biyolojik, psikolojik, sosyolojik boyutları ile ele alınması gereken bir süreç. Yaşlanma dediğimiz durum aslında doğduğumuz andan itibaren başlıyor ve yaşıyoruz kaç olursa olsun hepimizi içine alan uzun soluklu bir dönem... Dünya Sağlık Örgütü yaşlılığı "bireyin artık organlarının yaşlanması ve beyninin küçülmesi ile birlikte bulunduğu çevreye uyumunun zorlaştığı dönem" olarak tanımlıyor. Söyleşimizde Çağla'nın özellikle dikkat çektiği noktalar şöyle:

"Çağımızda yaşlılık ve hastalık çoğu zaman eşleştiriliyor. Ancak yaşlılık bir hastalık değil ve yaşlılıkta azalan yetiler olduğu gibi artan yetiler de oldukça fazla. İç organlar yaşlandığı için biyolojik sorunlar özellikle nörolojik hastalıklar ortaya çıksa da çevrenin ve sosyal yaşamdaki koşulların yaşlı bireylere desteği en büyük kolaylaştırıcılık. Ailenin ve yakınlarının yaşlanan birey üzerindeki değişiklikleri kabullenmesi çok önemli. Kabullenme kişinin de kendisiyle barışıklık içinde yaşamasını sağlıyor."

Çağla, içinde bulunduğumuz sistemin mutlak sağlık gibi bir da-

yatması olduğunu ve bu nedenle mutlak güzellik ve mutlak spor hegemonyasının da ortaya çıktığını vurguladı. Bunları kaybetmek kişilerde yetersizlik duygularına sebep oluyor. Bu nedenle artan yetilere odaklanamıyor insanlar. Aslında her bedenin kendi sınırlılıkları ve ihtiyaçları var. Ayrıca yaşlılar az veriyle çok az sürede karar verme becerisine sahip oluyorlar. Yetişkinlere ve genç yetişkinlere göre muhakeme gücü ve tutarlılıkları artıyor ve onlara kıyasla daha iyimserler.

Tercihlerini özgürce yapabilmek, fiziksel olarak uygun şartlarda yaşamak, bağımsız olabilmek, haklarına erişebilir olmak ve kendi hayatı hakkında karar verici olabilmek, sosyal ve ekonomik dayanakların yaratılabilmesi ve gerektiğinde uygun bakım koşullarına sahip olmak tüm yaşlı bireylerin hakkı ve bu bir sistem meselesi... Bayram vesilesiyle gidip göremediğimiz yaşlılarımızı yüreğimizde, aklımızda ziyaret ettik bu kez... Ve gördük ki yaşlılıkta da umut yine dayanışma, hoşgörü ve sevgiden geçiyor. Nasıl olacağını gençken çok düşünmek de empati geliştirmemiz gereken uzun bir dönem. Toplumsal hayattan ve yakınlarından kopmadan yaşamın içinde bulunabilen yaşlı bireylerin dünyaya ve çevresine katabileceği zenginlik, bilgeliği ve bakış açısı ise uçsuz bucaksız bir deniz...

SOLUCANLASAK DA MI SAKLASAK BOKAŞİLESEK DE MI KOKLASAK?

Bediz Yılmaz © bediz_yilmaz

Hangi yöntem olursa olsun, ekolojik kaygıları olan birinin kompost yapmaması düşünülemez. Bir zamanlar çöp diye attığınız şeyin nefis kokan bir toprağa dönüştüğünü görünce içinize mutluluk dolacağını şimdiden garanti edebilirim.

Geçen yazıda kompost konusuna girmiştım ama yer darlığından çok kısa kısa geçmiştım mecburen, bu yazıda aynı konuya devam edip biraz daha detayına gireyim dedim. Esas maksat evsel gıda atıklarını çöpe göndermek istemeyen, ama tam olarak neresinden başlayacaklarını bilemeyenlere birazcık cesaret verebilmek.

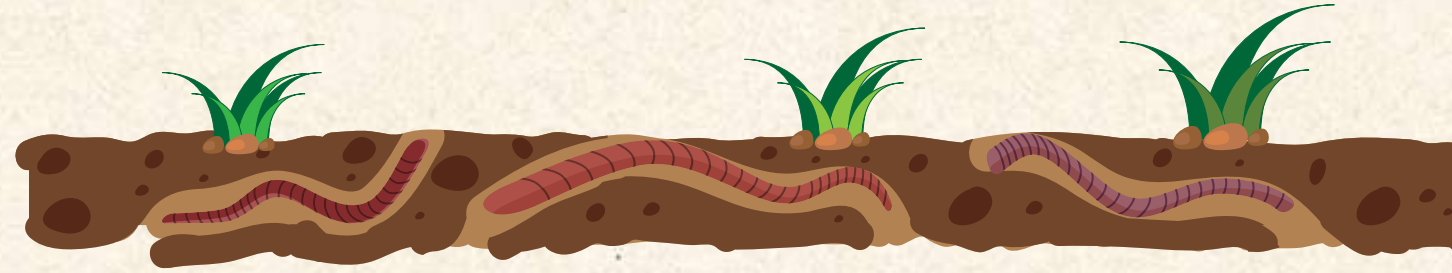
Neden kompost yapmalıyız sorusuna çok kısaca cevap vermek gerekirse, kendimi de tekrarlamak pahasına, iki temel amaçtan bahsedebiliriz:

1. Evlerimizdeki gıda atıklarının hane başına üretilen çöp miktarının yarısından fazlası olduğu ve kentlerdeki çöp depolama alanlarından salınan metan gazının temel kaynağı olduğu bilinciyle, bu atıkları çöpe göndermemek; evsel atıkları geri dönüştürülebilir plastik, kağıt, cam gibi malzeme ile sınırlamak;

2. Topraklarımızın uzun yıllardır maruz kaldığı kötü kullanım sonucu iyice azalmış organik madde miktarının artmasına katkı sağlamak, bu sayede toprağın yapısını iyileştirerek erozyonu önlemek, bitkilere besin sunmak, topraktaki canlılığı desteklemek.

Evet, gerçekten de çok basit uygulamalarla bu derece büyük farklar yaratmak mümkün, hem de yemek yaptığınız patatesin kabuğuyla, içtiğiniz çayın artığıyla...

Geçen yazıda yer verdiğim kompost rehberlerinde 4 temel teknikten bahsedilir. Bunlardan soğuk (yığın) kompost ile sıcak kompost, bahçesi olan kişiler için uygundur. Veya site ölçeğinde, eğer sitenin bahçesi de müsaitse ve komşular olarak kompostlar ile nöbetleşe ilgilenme imkanınız varsa. Bunlardan soğuk kompost 6 ay ila

1 yıl arasında toprak oluşumunu sağlarken, sıcak kompost ile bu süre çok daha kısadır (1-2 ay) ve sonuçta kendi bahçenizde veya sitenizde organik madde açısından zengin, mükemmel bir toprağınız olur. Yığın kompost, bağ-bahçe ve budama atıklarının toprağa dönüşmesini sağladığı için de ayrıca faydalıdır.

Eğer bu imkanlarınız yok ise, ev ölçeğinde yapmanızı tavsiye edeceğim diğer 2 kompost yönteminden biri olacaktır. Solucan veya Bokaşi kompostu.

Solucan kompostunda, gıda atıklarının toprağa dönüştürülmesi işini çalışkan ve sessiz bu muazzam yaratıklara devretmiş oluyoruz. Yapmanız gereken şey ise çok basit: onlara sevdikleri ortamı sunmak, yani kapalı, nemli, karanlık bir toprak parçası ve ara sıra da besin yani evinizden çıkan gıda atıkları vermek. Belli bir periyotta (ben ayda bir bazen 2 ayda bir bakıyorum mesela) kutuyu açıp toprak çok sıkışmış mı, azıcık hava boşlukları yaratmak gerekir mi, besinlerinin hepsini yemişler mi diye kontrol ettiğiniz sürece, kutularından dışarı burunlarını bile çıkarmadan sizin için toprak üretmeye devam ederler. Bahardan bahara da bu toprağı alıp saksılarınıza koyar, bitkilerinize bayram ettirirsiniz. Bu kompost türünde dikkat edilmesi gereken en önemli husus, pişmiş veya tuzlu gıda, soğan veya narenciye kabuğu, kemik, yağlı atıklar gibi solucanların sindiremeyeceği şeyleri sisteme sokmamak. Buna mukabil solucan kompostunuz varsa kullandığınız kırpıstırılmış koli kartonları, kağıt havlu ve tuvalet kağıdı rulolarını da toprağı dönüştürebilirsiniz, ki bu atık grubu hanesel atıklar içerisinde % 20 düzeyinde. Kartonlardan onlara hava boşlukları yaparsınız, gıda atıklarını koyup üstlerini topraklara kapatırsınız, onlar orada yaşar gider. (Bkz. Buğday Demeği solucan kompostu açıklamaları: https://www.bugday.org/portal/haber_detay.php?hid=7925)

Bokaşi kompostu ise gıda atıklarını bir nevi turşulaştırma ile fermente ederek çözünme sürecini hızlandırmaya dayalı bir yöntem.

Solucana göre avantajları çok daha hızlı bir topraklaşma süreci sağlaması ve tuzlu-yagli-pişmiş-çığ her türlü gıda atığının koyulabilmesi. Bu yöntem de evde rahatlıkla yapılabilir, akma kokmaz, böcek sinek yapmaz. Kapalı bir kutu içerisinde, laktoserum adı verilen, pirinç ve süt ile kolayca hazırlanabilen bir sıvı yardımıyla yapılıyor. Dezavantajlarına gelince, kutu dolduktan sonra muhakkak toprağı gömülmesinin gerekmesi, yani eğer bir bahçeye erişiminiz veya balkonda koca koca saksılarınız yoksa elinizdeki bu toprak olmaya hazır çözünmüş gıda atıkları ile ne yapacağınızı şaşırtabilirsiniz. Ayrıca kutunun altında bir musluk olmalı ve günün o sıvı alınmalı. Bu çöpsuyu son derece faydalı bir gübre, ancak eğer onu dökecek yer bulmakta zorlanıyorsanız bu yöntemi tavsiye etmem. Ama eğer turşulaşmış çöpi gömme ve çöpsuyunu da dökme imkanınız varsa, o zaman Bokaşi ekolojik açıdan en faydalı ve en kolay yöntemlerden biri, bir başlayan onun nimetlerinden kolay kopamıyor. (Detaylar için bkz. Volkan Dünder hocanın Bokaşi kılavuzları: <https://www.facebook.com/arkabahcepermakultur/>)

Hangi yöntem olursa olsun, ekolojik kaygıları olan birinin kompost yapmaması düşünülemez. Bir zamanlar çöp diye attığınız şeyin nefis kokan bir toprağı dönüştüğünü görünce içinize mutluluk dolacağını şimdiden garanti edebilirim.

Doğa Takvimi

3 Haziran	İncirde ilekleme zamanı / Filizkoparan fırtınası
10 Haziran	Ülker doğumu fırtınası
21 Haziran	Yaz gündönümü / En uzun gün
22 Haziran	Gündönümü fırtınası
23 Haziran	Yaprak aşısı
27 Haziran	Kızıl erik fırtınası

Kaynak: Deniz Gezgini, Doğa Defteri 2020

KARANTİNADAN VE YERELDEN BİLDİRİYORUZ GAZETELER ÇIKMAYA DEVAM EDİYOR

Uzun bir süredir aralıksız olarak takip ettiğimiz Mersin yerel gazetelerine karantinadan dolayı epeydir ulaşamıyoruz. Ulaşamıyoruz dediysek sadece mekanımız kapalı olduğu için değil yerel gazetelerimiz de eski periyotlarıyla çıkmadığı için...

Uzun bir süredir aralıksız olarak takip ettiğimiz Mersin yerel gazetelerine karantinadan dolayı epeydir ulaşamıyoruz. Ulaşamıyoruz dediysek sadece mekanımız kapalı olduğu için değil yerel gazetelerimiz de eski periyotlarıyla çıkmadığı için... Aslında menümüzün bu sayısında evde yapabileceğiniz etkinlikler için okurlarımızla yerel gazetelerin linklerini paylaşmayı düşünmüştük. Haberci Gazetesinden Hediye Eroğlu'na şu dönem yerel gazetelerin hangi prosedürle çıkmaya devam ettiğini sorduk. Sevgili Hediye sağolsun hem bizi hem okurlarımızı ilgilendiren, kentten haber almak isteyen herkesin de bilmesi gereken detaylı bir yanıt verdi. Buyrun, söz bu kez yerel basında...

Sevgili Hediye merhaba... Şu dönemde yerel gazetelerin internet yayını dışında basılı prosedürü nasıl yürütülüyor? Yani hangi gün hangi gazete çıkıyor ve bu prosedüre nasıl geçildi?

Şu an günlük yerel gazeteler dönüşümlü olarak yayın yapıyor. Mersin'de 8 günlük gazete var ve her gün iki tanesi yayınlanıyor. Bayide satış devam etse de internet üzerinden daha çok okunuyorlar diyebiliriz. Gerek pandemi sürecinde gazetelerin sağlığının riske atılmaması gerekse de artık teknoloji üzerinden işleyişin sürmesi dönüşümlü yayını zorunlu kıldı diyebiliriz. 8 gazetenin arasında karar alarak ortak hareket etme başarısı göstermesi de önemli. Daha sonra bir dilekçe yazılarak 8 günlük gazetenin imzası ile Basın İlan Kurumu Mersin Şubesi'ne sunuldu. BİK'in de onay vermesi ile Basın Savcılığı'na durum bildirildi ve 25 Mart itibarıyla gazeteler dönüşümlü yayına başladı. Aslında ilk etapta sadece Nisan ayın sonuna kadar dönüşümlü yayın yapılma kararı alınmıştı. Ancak olumsuz şartların sürmesi nedeniyle ikinci bir dilekçeyle bu durum Haziran ayına kadar uzatıldı. Gerek yerel gazetelerin düşük

bütçelere sahip olması gerek baskı sürecinde ihtiyaç duyulan pek çok maddenin ithalata bağımlı olması da bu sürecin dönüşümlü yayın ile atlatılması adına önemli. Ancak yeterli değil.

Sevgili Hediye Eroğlu bu güzel açıklamanın ardından yerel basının şu dönemdeki en önemli ihtiyaçlarını da şöyle sıralıyor:

- Göreve gönderilen veya görev başındaki basın mensuplarının sağlık, hijyen önlemlerinin kendi kurumları tarafından üst seviyede alınması
- Yerel/ulusal idareler ve kamu kuruluşlarının basın mensuplarının görevlerini ifa ederken, kolaylık sağlamaları ve yardımcı olmaları
- Getirilen mali önlemler paketinde 10 ayrı sektöre uygulanacağı belirtilen muhtasar ve KDV tevkifatı ile SGK primlerinin Nisan, Mayıs ve Haziran ödemelerini 6'şar ay erteleyen düzenlemeden basın sektörünün de ivedi olarak yararlanması
- İŞKUR desteklerinin artırılması
- Dijital platformlarda düzenli ve kriterlere uyan yayınların desteklenmesi.
- Yerel ve ulusal gazetelerimize kâğıt desteği verilmesi.

Mersin'de çıkan yerel gazetelere aşağıdaki linklerden ulaşabilirsiniz:

Haberci Gazetesi <http://www.mersinhaberci.com>

Güney Gazetesi <https://www.guneygazetesi.com>

Çukurova <http://www.cukurovagazetesi.com>

Hakimiyet <http://www.mersinhakimiyet.com>

İmcece <http://www.mersinimecehaber.com>

Yeni Güney <https://yeniguneygazetesi.com>

Akdeniz <http://www.akdenizgazetesi.net>

Mersin <http://mersingazetesi.com>

Yumuktepe

Mersin'i tarihi, arkeolojisi, mitolojisi, sosyolojisi, folklorü, gelenek ve sanatıyla anlatmaya çalışan bir site yumuktepe.com. Kaybolan Mersin'in ardından kenti kaydeden, Mersin'den gelip geçenleri hikayelerde yad eden... Mersin'in yakın tarihinden, doğa, gezi ve anı başlıklarına; sanat ve kültür yaşamından, kent içinde gezinti rotalarına birçok konunun bir bilen tarafından anlatıldığı bu site kent tarihini merak eden, kenti dolaşmak isteyen herkes için bulunmaz bir kaynak!

<https://www.yumuktepe.com/kategori/yumuktepe/>

Gazeteden Tarihe Bakış Yeni Mersin

İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, koleksiyonunda bulunan, dönemlerinin tarihine ışık tutan ulusal ve yerel gazetelerden 688 cilt, 55 başlık, 581106 sayfa görüntüyü tarayarak elektronik ortama taşıdı ve çalışmaları devam eden "Gazeteden Tarihe Bakış" projesine imza attı. Bu büyük dijital arşivin içinde bir gazete dikkat çekiyor; "Mersin basının amiral gemisi" Yeni Mersin Gazetesi. Bugünlerde Türkçe yayınlanan nüshalarını yalnızca Milli Kütüphane arşivinde bulabileceğiniz, Mersin'in 1928 sonrası tarihini aydınlatan bu gazetenin 1934-1942 yılları arası arşivine bir göz atmanızı, bu vesileyle Mersin'in tarih sayfalarında keyifli bir yolculuğa çıkmanızı öneririz.

<http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/index.php>

"Merfest Mersin" Youtube Kanalı

Kurulduğundan bu yana pek çok ülkeden önemli sanatçı ve müzik topluluklarını Mersin ve yöresindeki sanatseverlerle buluşturan Mersin Uluslararası Müzik Festivali 19 yıldır kentin kültür-sanat hayatını zenginleştirmeye devam ediyor. 19. Mersin Uluslararası Müzik Festivali korona virüs tedbirleri kapsamında Ekim ayına ertelenmiş olsa da "Merfest Mersin" Youtube Kanalı 18 yıllık canlı performans arşivi ile festival takipçilerine hiç de fena sayılmayacak bir müzik dinletisi sunuyor. Bir bakın; Ekim ayına kadar idare edin... Bizden söylemesi!

<https://www.youtube.com/channel/UC53H39QeyfuQ2CVb-D2Cx12A>

"Müşterek yerimiz" Spotify Podcast Arşivi

Spotify'da bulunan "MüşterekYerimiz" podcast kanalı 2018 yılından bu yana yayınlanan sohbetlerin arşivini içeriyor. Müşterekler literatürünü ve pratiklerini anlama, keşfetme ve deşifre etme mradıyla bir araya gelmiş bir sosyal bilimler esnaf ve zanaatkarı ile bir doktora öğrencisinin muhabbeti (yeterince betimledik, anlamışsınızdır) Mersin'de Kültürhane çatısı altında, kimi zamansa kentin sokaklarında, kıyısında veya bir semt pazarında geçen kıymetli bir öğrenme ve tartışma süreci sunuyor. Kayıtları gerçekleştiren Melike Selin Durmaz Ekenler ve Ulaş Bayraktar'ın bu süreçte eşlik eden konukları başka diyarlardan ufuk açıcı deneyimlerle muhabbetlere katkı sağlıyor. Bu iki iştirakçinin ve konuklarının sesine kulak vermenizi, bu öğrenme ve tartışma sürecinden payınıza düşeni almanızı tavsiye ediyoruz.

<https://open.spotify.com/show/0QIA5YyLbTCJvR62HEasMj>

GÖKKUŞAĞINDAN PERDEYE YANSIYAN UMUT

Galip Deniz Altınay

<https://youtu.be/OboZUKbGhYg>

Eşcinsellik Türkiye sinemasında tıpkı toplumda olduğu gibi bir tabu olmaya devam ediyor. Tüm baskılara ve engellere rağmen LGBTİ hareketinin onurlu mücadelesi ise sinemanın olumlu yöndeki değişimine umut oluyor.

1969 yılında New York'ta Stonewall adlı bir bara yapılan bir polis baskını tarihin akışını değiştiren bir dizi olayın da başlangıcı oldu. Barın sakinleri olan eşcinsel, biseksüel ve translar o gün karşılaştıkları polis şiddetine karşı direnişe geçtiler ve o gün başlayan isyan, eşitlik ve özgürlük mücadelesi tüm dünyada Onur Haftası ve Yürüyüşü adıyla anılmaya başlandı. Türkiye'de de ilk olarak 1993 yılında İstanbul'da kutlanan Onur Haftası günümüze kadar tüm engellemelere rağmen gerçekleştirilmeye devam ediyor.

LGBTİ bireylerin ve hareketinin eşitlik ve özgürlük ve aslında varlık mücadelesinin tüm alanlarda olduğu gibi sinema alanında da yansımaları oldu. Okuyacağınız bu yazıda da Türkiye sinemasında LGBTİ anlatılarının izini sürmeye çalışırken verilen mücadelenin bu anlatılan nasıl dönüştürdüğüne de bakacağız.

Dünya sinema tarihine bakıldığında LGBTİ karakterlerin sinemanın erken dönemlerinden itibaren anlatılarda yer aldığını görebiliyoruz. Türkiye'de ise filmlerde bu karakterlerin görünmeye başlaması 1960'lı yıllarda gerçekleşir. 1962 yılında senaryosu Attila İlhan tarafından yazılan ve Aydın Arakon'un yönettiği "Ver Elini İstanbul" filminde ve aynı yıl senaryosunu Kemal Tahir'in yazdığı ve Atıf Yılmaz'ın yönetimindeki "İki Gemi Yanyana" filmlerinde iki kadın karakterin öpüşmesi bu kapsamda sinema tarihçilerinin işaret ettikleri ilk filmlerdir. Bu filmlerden "İki Gemi Yanyana" sansür kurulu tarafından Türk aile yapısına zarar verdiği gerekçesiyle yasaklanır

ve sinemalarda gösterilmesi engellenir. Bu noktada belirtilmesi gereken Türkiye'de LGBTİ temalı filmlerin tarihinde sansürün hiç ortadan kalkmayan bir gerçek olarak oynadığı roldür.

Bu yıllarda asıl tartışma yaratan ve belki de gerçek anlamda ilk eşcinsel sinema örneği olarak kabul edilen film ise 1965 yılında Halit Refiğ'in yönettiği "Haremde Dört Kadın" filmidir. 1900'lü yılların başında bir Osmanlı paşasının konağında yaşananları konu edinen filmde Osmanlı paşasının eşlerinden biri olan Mihrengiz'in (Birsen Menekşeli) haremdeki diğer kadınlarla cinsellik de içeren ilişkilerini izleriz. Film bu özelliğiyle de Türkiye sinemasında lezbiyen ilişkinin görünür olduğu ilk filmidir.

1970'li yıllara gelindiğinde Türkiye sinemasında cinsel içerikli filmlerin sayısında büyük bir artış olur. Ucuza mal edilen ve seyirciden ilgi gören bu filmlerin büyük çoğunluğunda kadın bedeni istismar edilir. Bu filmlerin bir kısmında lezbiyen ilişkiler çarpık olarak gösterilir. 1970'lerin sonu ve 1980'lerin başında dönemin ünlü şarkıcılarından Bülent Ersoy'un rol aldığı ve kendisinin trans kimliği üzerinden anlatılan hikâyelerde trans bireyleri toplumun gözünde acınacak ve utanılacak durumda gösteren bir dizi film izleriz.

1980'li yıllara gelindiğinde Atıf Yılmaz ve Deniz Türkali'nin Müjde Ar'ın başrolünde olduğu filmlerle Türkiye sinemasına feminist bir dokunuş yaptığı söylenebilir. 1985 yılında çekilen "Dul Bir Kadın"

filminde Müjde Ar ve Nur Sürer lezbiyen bir çifti canlandırırlar. 1992 yılında yine Atıf Yılmaz'ın yönettiği ve başrolünde Meral Oğuz'un oynadığı "Düş Gezinleri" filmi Türkiye'den bir LGBTİ Film Festivali'ne katılan ilk film olur. 1990'lı yılların başında Orhan Oğuz'un çektiği "Dönersen ıslık Çal" ve Atıf Yılmaz tarafından çekilen "Gece, Melek ve Bizim Çocuklar" filmleri trans kimlikleri gerçekçi yansıtan filmler olarak dikkat çeker.

1990'lı yıllarda film çekmeye başlayan yönetmenlerden Mustafa Altıoklar'ın "Denize Hançer Düştü" (1992), "İstanbul Kanatlarının Altında" (1996) ve "Ağır Roman" (1997) filmleri de eşcinsel karakterlerin yer aldığı filmlerdir. Yine aynı dönemde İtalya'da yaşayan Türkiye kökenli yönetmen Ferzan Özpetek ilk uzun filmi olan "Hamam"da eşcinsel bir aşkı odağına alır. Hamam yurt içinde ve dışında çekildiği dönemde en çok ilgi gören filmlerden biri olmuştur.

2000'li yıllara gelindiğinde Kutluğ Ataman ve Fatih Akın çektikleri filmlerle dikkat çekerler. "Lola ve Biledikid"de Almanya'da yaşayan Türk göçmenlerin Alman sevgilileriyle olan eşcinsel ilişkilerini etnik ve sınıfsal çatışmalarıyla ele alan Kutluğ Ataman, 2005 yılında da Perihan Mağden'in romanından uyarlanan "İki Genç Kız" adlı filmi çeker. Filmde erkek egemen ve baskıcı toplumda ayakta kalmaya çalışan Behiye (Feride Çetin) ve Handan'ın (Vildan Atasever) hikâyesini izleriz. Fatih Akın da 2007 yılında çektiği "Yaşamın Kıyısında" filminde Türkiye'den Almanya'ya gitmek durumunda kalan bir kadının (Nurgül Yeşilçay) Almanya'daki sevgiliyle olan ilişkisini tüm doğallığıyla anlatır.

2010 ve sonrasına geldiğimizde LGBTİ karakterlerin daha karmaşık ve gerçekçi temsil ettiği örnekleri görmeye

başlarız. Özellikle yönetmenler Caner Alper ve Mehmet Binay'ın "Zenne" (2012) ve Ümit Ünal'ın "Nar" (2011) filmleri bu özelliğe sahip yapımlardır. Gerçek bir olaya dayanan hikâyesiyle dikkat çeken "Zenne"de Alman foto muhabiri Daniel ve eşcinsel Ahmet'in zenne olan arkadaşları Can ile olan ilişkileri anlatılır. Ümit Ünal'ın estetik olarak minimalist olan ve oyuncuların gerçekçi performansı ile dikkat çeken filmi "Nar"da İrem Altuğ ve İdil Fırat tarafından oynanan iki güçlü lezbiyen karakter özenle hazırlanmış bir gerilim yaratırlar. Film lezbiyen ilişki içinde olan iki kadını gerçekçi biçimde sunması açısından başarılıdır.

Yakın dönem Türkiye sinemasında bu konulara dair belgesel türünde önemli bir filmde de bahsetmemiz gerekir. Can Candan'ın yönetmenliğini yaptığı "Benim Çocuğum"da (2013) lezbiyen, gey, biseksüel ve transgender çocuklara sahip anne ve babaların hikâyesi anlatılır.

Sonuç olarak, yüz yılı aşan bir tarihe sahip olan Türkiye sinemasında eşcinsellik olgusunun görünür olmaya başlaması ancak 1960'lı yıllarda mümkün olabilmiştir. İlk lezbiyen karakterlere daha sonra trans bireylere değinen sinema en son erkek eşcinsel karakterlere yer vermiştir. Toplumun önemli bir kesimi tarafından öteki olarak görülen LGBTİ bireyler ve tabu olarak algılanan eşcinsellik olgusu sinemada da ağırlıklı olarak yansımaları bu şekilde bulmuştur. Sansür mekanizması da bu olguyu ele alan filmlerin önündeki en büyük engellerden biri olarak varlığını sürdürmektedir. Tüm olup bitenlere rağmen LGBTİ hareketinin onurlu mücadelesiyle birlikte Türkiye sinemasının bu alandaki değişimi eksik de olsa devam etmektedir. Katedilecek çok yol olsa da gökkuşağından perdeye yansıyan ışık umudu diri tutmaya devam ediyor.

KÜLTÜRHANE'DE SİNEMA'DAN ÖNERİLER

Yazıda ele aldığımız konu çerçevesinde izleyebileceğiniz bazı filmleri sizler için listeledik.

• *KuirFest*

2011 yılından beri düzenlenen ve tüm dünyadan LGBTİ temalı filmlere yer veren KuirFest bu sene çevrimiçi olarak seyircisiyle buluşuyor. Mart ayından itibaren her pazar günü yeni bir film ücretsiz olarak festivalin sosyal medya hesaplarından paylaşımına açılıyor.

Ayrıntılı bilgi için: <http://www.pembehayatkuirfest.org/index.php>

• *Benim Çocuğum*

Can Candan'ın yönettiği ve LGBTİ bireylerin ailelerinin hikâyelerinin anlatıldığı belgeseli bu linkten izleyebilirsiniz:

<https://www.youtube.com/watch?v=UZ-3m-ScG8yE>

• *Zenne*

Eşcinsel olduğu için öldürülen Ahmet Yıldız'ın hayat hikâyesinden uyarlanan film son dönem Türkiye sinemasında bu konuyu ele alan dikkat çekici filmlerden biri.

<https://www.youtube.com/watch?v=jFx-dXa5-yVQ>

• *Çürüğüm, Askerim, Reddediyorum*

Eşcinselliğin Türkiye'de silahlı kuvvetler tarafından nasıl anlaşıldığı, eşcinsel bireylerin askere gitmemek için yaşadıklarını konu alan belgeseli bu linkten izleyebilirsiniz.

<https://www.youtube.com/watch?v=EAmld-rpfLA>

BULURSAN KAÇIRMA

• *Gacı Gibi*

Mersinli trans, gey, lezbiyen ve biseksüel bireylerin mücadelesine odaklanan film başka bir dünyanın mümkün olduğunu etkileyici bir dille anlatıyor.

<https://www.youtube.com/watch?v=S9Bu-3ELjgLA>

BİR “MÜŞTEREK ALAN” ÖRÜNTÜSÜ OLARAK KÜLTÜRHA NE

Metin Altıok

Sadece fiziki mekânları değil; aynı zamanda temas edilen, birliktelik alanlarını kuran tüm toplumsal ilişkileri müşterek olanın bir parçası olarak ele aldığımızda Kültürhane bir yanıyla bu teması, bu varoluşu çoğaltma pratiği olarak görülebilir.

Türkçeye “müşterek” olarak çevrilen, İngilizcedeki karşılığı “commons” olan kavram, son dönemlerde çokça tartışılmaktadır. Müşterek, kavram olarak kimseye ait olmayan ama aynı zamanda herkesin olan, ortak alanları tanımlamak için kullanılmaktadır. Kavramdan hareketle “müşterekleştirme”, yani birliktelikler kurma, ortaklıkları çoğaltma pratikleri, tüm ortak alanların el konularak özelleştirildiği bir dünyada bir umut ışığı olarak ele alınabilir. İşte sadece fiziki mekânları değil; aynı zamanda temas edilen, birliktelik alanlarını kuran tüm toplumsal ilişkileri müşterek olanın bir parçası olarak ele aldığımızda Kültürhane bir yanıyla bu teması, bu varoluşu çoğaltma pratiği olarak görülebilir.

Jean-Paul Sartre, “Varolmanın bir toplumsal süreçte birlikte var etme ile el ele gittiğini” söyler. Kültürhane üç yıldır bu birlikte var etmenin ve varolmanın alanı olarak fiziksel bir mekandan öte, diller, imgeler, duygular, alışkanlıklar ve pratiklerle kurulan bir ortak varoluş alanı olarak toplumsal süreçleri “müşterek” ve “müştereklik” çerçevesinden irdelemek, toplumsal hayatın nasıl örgütleneceğine dair ipuçlarını yakalamak açısından önem arz ediyor. Nitekim müşterekliğin, yeni bir kent ve dayanışma tahayyülü açısından bir başlangıç noktası olarak tanımlanması, Kültürhane’nin bu müşterekleştirme pratiğini kurmasına ve ortaklık etmesine mekânsal, alansal ve zamansal olarak sağlıyor.

Kurucuları, çalışanları ve bir araya gelenleriyle Kültürhane’yi var eden herkes, bir süreç olarak “müşterekliği” oluşturmaya, aidiyeti güçlendirmeye, bir araya gelenleriyle güveni tesis etmeye, bilgi paylaşımı ve örgütlenme becerisinin geliştirilmesine, düzenlenen etkinlikler, paylaşımlar ve çeşitli dayanışma eylemleriyle katkıda bulunmaya devam ediyor. Müştereklik örüntüsünün bir parçası olarak aidiyeti güçlendirmek, kentte otursun ya da oturmasın, herkesin “o kente ilgili anlatacak bir hikâyesinin olması gerekir” anlayışı üzerinden hareketle etkinliklere ve sohbetlere ev sahipliği

yapıyor. Örneğin, “bu hikâyeler yalnızca bilimsel bilgi veya tarihsel bilgi ile değil; aynı zamanda süregiden efsaneler veya halk arasındaki dedikoduların aktarılması aracılığıyla da kurulur” anlayışı üzerinden “Kent Sohbetleri”, “Mimarlık, Mühendislik ve Planlama Konuşmaları” (MEGARON) vb. etkinlik dizisi üzerinden bunu oluşturmaya çalışıyor.

Sevgili Ulaş’ın temas etmeyi, Sennett’e atıfla “yabancıyı keşfetmek” olarak ele alması, bu keşfin vesilelerini yaratmak, insanların karşılaşmalarını sağlayacak mekanları yaratmak üzerine düşünülmesi gerektiği üzerinden Kültürhane’nin bir mekan olarak buna olanak sağladığı söylenebilir. Örneğin, “Göç ve Göçmen Hikâyeleri”, “Tarih Sohbetleri” vb. etkinlik dizileri üzerinden bu temas etme hali örülmeye devam ediyor.

Bilginin paylaşılması ise müşterek kelimesinde gizli olan “iştiraklik, paydaşlık” kavramı üzerinden ele alındığından bilgi sahibi olunmadan iştirak ve paydaş olunmayacağını şiar edinen Kültürhane, “Sinemadan Çıkmış İnsan”, “Resim Okumaları” vb. programlarıyla bilginin paylaşılmasını ve kentin gündemini yansıtan “Viva-Mersin” haber programı ve yerel gazetelerden kesilen kupürlerin biriktirilip sergilendiği “Duvar Gazetesi”ne ve stüdyo çalışmalarına da devam etmektedir.

Son olarak örgütlenme becerisinin geliştirilmesinde Kültürhane, organize olma deneyimleri açısından yeni örgütlenme pratiklerini geliştirmede önemli bir “uğrak alan” işlevi görmeye devam etmektedir. Burada, “birliktelik becerisi geliştirme” anlayışına, tamamen gönüllülük esasına dayalı ilerleyen etkinlikler ve paylaşım ağları olarak ÇITTA, MAYA, Caretta, Mersin’in Yabancıları vd. örnek gösterilebilir. Böylelikle gündelik hayata ilişkin birlikte hareket etme ve birliktelikler yaratan yeni müştereklik veçheleri oluşturulmaya çalışılmaktadır.